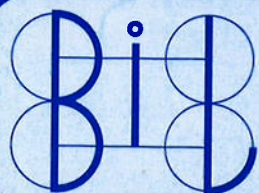

*B*estuurskundige berichten

juli 1997
jaargang 12 nr. 3

Een nieuw begin?

De Bestuurskundige Berichten is een
officieel orgaan van de Bestuurskundige
Interfacultaire vereniging Leiden

Inhoudsopgave

Bestuurskundige Berichten jaargang 12, nr. 3 juli 1997

Een crisis als amusement? <i>E. Ackerman & L. Hage</i>	4
Stage bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken <i>M.A.J. Lens van Rijn</i>	7
Europese Beweging Nederland <i>C. Behr & B. Swinkels</i>	9
Euro-nee <i>J.P. Venema</i>	11
Een studie, een stage, een baan <i>M. Niehof</i>	13
India: de uitdaging <i>S. Ravestijn</i>	15
Hongkong, van een Britse kroonkolonie naar een Chinese SAR <i>C. Postma</i>	18
Rutgers' Column	20
Gelezen in...	21

De Bestuurskundige Berichten is een officieel orgaan van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden.

Voorwoord

Voor je ligt al weer het derde nummer van 1997. Het is juli, voor de meeste mensen betekent dat vakantie, voor anderen betekent dit studeren voor de hertentamens. In beide gevallen biedt dit nummer je de broodnodige ontspanning.

In dit nummer komen een groot aantal onderwerpen aan bod. Nieuw is de column van dhr. Rutgers, verbonden aan de Rijksuniversiteit Leiden. Verder aandacht voor stages en werk en natuurlijk voor Europa. Zo is er een interview met de Europese Beweging Nederland en een bespreking van de verschillende convergentiecriteria voor het meedoen aan de Economische en Monetaire Unie. Of de Europese Unie zal eindigen in een crisis weten we nog niet, maar enige tijd terug konden we op de televisie zien hoe de Nederlandse politici zaten te stuntelen. In deze Bestuurskundige Berichten kan je ook een artikel over het Crisis Onderzoeks Team en het programma Crisis vinden.

Namens de redactie wens ik je veel leesplezier,

Laura Hage

Colofon

Redactieadres: Bestuurskundige Berichten, p/a B.I.L., Postbus 9555, 2300 RB Leiden, telefoon 071-5273696, fax 071-5273979

Hoofdredacteur: J.P. Venema

Redactie: E. Ackerman, C. Behr, L. Hage, B. Swinkels

Lay-out: L. Hage, B. Rienstra

Redactieraad: mr. M.A.P. Bovens, M.L. Gevers-Breusers, drs. F. Jorna, dr. F.M. van der Meer, dr. J. de Vries

Druk: Drukkerij Faculteit der Sociale Wetenschappen

ISSN: 0920-5772

Copyright: 1997 B.I.L.

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt vier maal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteurs op persoonlijke titel hun mening geven is deze niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie.

Abonnement: Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet-leden kost een abonnement f16,- per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekeningnummer 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. Leiden o.v.v. abonnement B.B. of op giro 9200 van ABN-Amro Leiden o.v.v. B.I.L., rekeningnummer 56.65.22.357; abonnement B.B.

Kopy voor de redactie: Als WP5.1 bestand op 3.5 inch HD/DD zonder enige opmaakcodes met een uitdraai.

Een crisis als amusement?

E. Ackerman en L. Hage

Stel, morgen vindt er een melt-down plaats in een kerncentrale net over de grens. Burgers uit het gebied worden bedreigd, evacuatie op grote schaal lijkt noodzakelijk. Een chaos dreigt. Wie nemen dan de touwtjes in handen? Wie loodsen het Nederlandse volk door barre tijden?

Gelukkig is er nog hoop, want de vakgroep bestuurskunde heeft het begrip "crisismanagement" uitgevonden. Het Crisis Onderzoek Team (C.O.T.) bij de Rijksuniversiteit Leiden en de Erasmus Universiteit in Rotterdam doet wetenschappelijk onderzoek naar crisismanagement tijdens buitengewone omstandigheden en naar problemen van veiligheid, openbare orde en rechtshandhaving. Een van de onderzoeksmethoden van het C.O.T. is de simulatie.

Onlangs kon de hele Nederlandse bevolking genieten van enkele van zulke simulaties. De NPS bracht vijf avonden een uitzending, waarin telkens een andere groep van zes bestuurders uit de praktijk door het C.O.T. een crisissituatie voorgelegd kreeg die ze tot een goed einde moesten brengen. Het resultaat: een chemische fabriek wordt opgeblazen, gevangenen ontsnappen en een opstand in de gevangenis blijkt niet in de hand te kunnen worden gehouden. Hoe reageren bestuurders in crisissituaties en kan de Nederlandse burger nog steeds rustig gaan slapen? Het programma Crisis is bedoeld om enig licht op deze vragen te werpen. Professor Rosenthal, voorzitter van het C.O.T. en samen met Paul Witteman commentator gedurende de uitzendingen, verwoordt het als volgt: "Het is een belangrijk onderwerp om onder een groot aantal mensen te brengen, omdat het laat zien hoe autoriteiten - die in het politieke en in het echte leven staan - op dit soort situaties reageren. Dit omdat politici ook in

de werkelijkheid met zo'n situatie geconfronteerd kunnen worden."

Anderhalf uur lang zitten de bestuurders rond een tafel. Ze hebben elk een rol en vormen samen het crisisteam, dat de crisis moet bedwingen. De samenstelling van dit team is iedere aflevering anders, naar de aard van de crisis. Zo zien we Paul Rosenmöller als staatssecretaris van justitie bij een gijzeling in een gevangenis. Niet alleen politici doen mee, zo zien we ook journaallezeres Hennie Stoel verschijnen als woordvoerder. CDA-partijcoryfee Tineke Lodders mocht als burgemeester het crisisteam leiden, toen in haar gemeente een demonstratie van extreem rechts uit de hand liep. Van achter de schermen vuren medewerkers van het C.O.T. telefoontjes met informatie op het team af. Gefingeerde TV-journaals houden de bestuurders op de hoogte van de toestand ter plekke.

Een crisis als amusement of als wetenschap op TV? Rosenthal: "Het programma heeft een rechtstreekse wetenschappelijke waarde, voor zover dat woord zelf waarde heeft. Het programma biedt input voor veel analyse en verdere evaluatie en doordenking. Bovendien biedt het ook de mogelijkheid om de programma's nauwgezet te vergelijken." Maar een op *prime-time* uitgezonden programma als dit is natuurlijk ook bedoeld als amusement. De kijker ziet bestuurders in de weer en kan zich een indruk vormen van de handelswijze van bestuurders. Paul Witteman sprak in zijn inleiding graag over "inzicht

scheppen" en "de burgers vertrouwen geven". Kan dat met zo'n programma bereikt worden? "Ja", zegt Rosenthal, "ik denk dat het doel om burgers inzicht te geven hoe autoriteiten met een crisis omgaan, bereikt is. Of daarmee het vertrouwen ook is toegenomen weet ik niet. Burgers realiseren zich hierdoor wel, dat autoriteiten ook heel gewone mensen zijn. Het neemt de façade weg van de autoriteiten als 'superfiguren', die zelfs in de meest lastige situaties 'cool' en klinisch beslissingen zouden nemen.

Maar amusement is natuurlijk meer dan inzicht geven en vertrouwen wekken. Hoe leuk is het voor burgers om naar te kijken? De studio biedt een rommelige aanblik. De spelers, staan op, plegen telefoontjes, praten door elkaar heen en de voorzitter doet moeite om een vorm van orde tot stand te brengen. Bovendien is het voor de gemiddelde kijker wellicht moeilijk om zicht te krijgen op de verschillende functies en taken van de spelers. Hoe verhouden zich de bevoegdheden tussen de hoofdofficier van justitie aan tafel en de procureur-generaal die opbelt? Of tussen diezelfde hoofdofficier en de burgemeester?

Kan de TV eigenlijk wel gebruikt worden om een wetenschappelijk idee over te brengen? "Het zijn compromissen die je moet doen. De samenwerking van mensen uit de wetenschap en die van de TV is al een crisis op zich. Het zijn twee uitersten: aan de ene kant is er de wetenschap, die de details en het beredeneren en legitimeren van beslissingen belangrijk acht. De TV aan de andere kant benadrukt het visuele. Dit leidde ertoe dat bijvoorbeeld de gefingeerde TV-journaals een belangrijkere rol kregen dan ze in het echt zouden krijgen. Die journaals moesten van tijd tot tijd aangeven waar het om ging en waar men stond. Hoewel het in de werkelijkheid ook vaak voorkomt dat autoriteiten in dit soort situaties zwaar leunen op de berichtgeving in de media", aldus Rosenthal.

De deelnemers aan de simulatie hadden er een zware klus aan. Zodra men even het idee kreeg de zaak onder controle te hebben, zorgde een telefoontje voor

nieuwe chaos. Lang niet alle deelnemers brachten het er even goed van af. Sommige voorzitters verloren al in een vroeg stadium iedere greep op "hun" team. Enkele deelnemers kwamen in een "underdog" positie terecht: zij lieten niet of nauwelijks van zich horen of werden door de anderen niet serieus genomen. Cees Goekoop was bijvoorbeeld opvallend stil, terwijl Elske ter Veld ook niet echt een poot aan de grond kreeg. Over de capaciteiten van Tineke Lodders ontstond een maatschappelijke discussie. Welk beeld moet de burger hier aan over hebben gehouden?

Professor Rosenthal: "Het C.O.T. heeft het de crisisteams natuurlijk niet gemakkelijk gemaakt. Zij moesten soms in een veel hoger tempo dan in werkelijkheid informatie opnemen, verwerken en in beslissingen omzetten. Desondanks is ook dat veelal werkelijkheid. Zoals terroristen die eisen dat er binnen een bepaalde tijd gereageerd wordt, waarbij autoriteiten in de meest korte tijd uitermate kritieke en vergaande beslissingen moeten nemen. Bovendien wordt hiermee duidelijk gemaakt hoe moeilijk dit soort situaties plegen te zijn. En dan mag je van burgers verwachten dat zij hier begrip voor opbrengen en meer inzicht krijgen in de ingewikkeldheid van deze zaken. Burgers zullen waarschijnlijk wel denken dat de autoriteiten een andere koers moeten varen, maar dat is voornamelijk *armchair-kennis*."

Maar de matige prestaties van de teams, *armchair-kennis* of niet, zijn wellicht toch te opvallend om zo af te doen. Hebben zij zichzelf laten zien zoals ze in werkelijkheid zijn? "Aan de ene kant kun je je afvragen of je de waarheid hier geweld mee aandoet. Aan de andere kant kun je je afvragen of iemand in een bepaalde positie zit, niet in een andere positie terecht kan komen. Omgekeerd geldt, dat je nooit kan uitsluiten dat iemand, die denkt dat hij verschoond kan blijven van een dergelijke situatie, daar ineens wel mee wordt geconfronteerd", aldus Rosenthal.

Verder kan worden opgemerkt dat de teams te maken hadden met allerlei diensten ter plekke, die zij moesten aan-

sturen, maar die vaak opbelden om reeds in gang gezette operaties te melden. De teams volgden vaak de professionals. Rosenthal hierover: "Er wordt altijd druk op crisisteams uitgeoefend door de professionals ter plekke, die staan te popelen om zich te kunnen bewijzen. Weliswaar vaak uit de beste beweegredenen. De kunst van de autoriteiten is dan ook om die mensen scherp te houden en te zorgen dat ze klaar staan op het moment dat het crisisteam zegt: 'en nu ga je erop af'. Dat is een voortdurende spanning. Het is wel een bekend verschijnsel dat in een crisis bepaalde organisaties die voorbestemd zijn om een belangrijke rol in dit soort situaties te spelen, op een gegeven moment zenuwachtig kunnen worden, wanneer ze alsmaar moeten blijven wachten. Bijvoorbeeld wanneer ze de mededeling krijgen: 'nu moet je klaarstaan', en dat het dan weer niet doorgaat. "Hieruit kan worden geconcludeerd dat het aansturen van een crisis centrum minder gemakkelijk is dan het op het eerste gezicht lijkt. Dat ondervond

onlangs ook een groep bestuurskundestudenten. In samenwerking met de B.I.L. organiseerden Uri Rosenthal en Erwin Muller (directeur van het C.O.T.) voor hen een simulatie vergelijkbaar met het programma "Crisis". Ook de studenten konden hier de crisis niet overwinnen. "Studenten ontberen veel basiskennis en -vaardigheden, maar kunnen het wel leren", aldus Rosenthal. Een geruststellende gedachte, dat onze toekomstige bestuurders niet geheel kansloos zijn, volgens onze crisis-goeroe. Vooral voor de Nederlandse burger, die weer gerust kan gaan slapen.

*E. Ackerman
L. Hage*

Studenten Bestuurskunde in Leiden

Stage bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken

M.A.J. Lens van Rijn

Onlangs werd mij verzocht, kort mijn stage-ervaringen te verslaan bij de Directie Verenigde Naties, afdeling Politieke en Veiligheidszaken.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken bestaat sinds een ingrijpende reorganisatie uit drie soorten directies: Regiodirecties, Themadirecties, Forumdirecties. Deze resorteren alle onder vier Directoraten Generaal. De eerste soort directie splitst de wereld op, simpel gezegd, in vijf regio's. Berichtgeving over aanslagen in Algerije bijvoorbeeld, komt binnen bij DAM/NA (Noord-Afrika). Themadirecties brengen kennis en expertise samen op meerder gebieden, -thema's-, zoals veiligheid, rurale ontwikkeling, economische samenwerking, mensenrechten. Forumdirecties ten slotte, zijn verantwoordelijk voor het onderhouden van de relaties met een aantal multilaterale organisaties. De Directie Verenigde Naties (DVN) is een van de drie forumdirecties.

Binnen DVN wordt het Nederlands beleid geformuleerd vis à vis het VN systeem. Aan de activiteiten van de Nederlandse afgevaardigden ter plaatse wordt richting gegeven; het ministerie blijft op de hoogte.

DVN bestaat uit zes afdelingen, waarvan buiten kijf staat dat de afdeling Politieke en Veiligheidszaken (DVN/PZ) de meest interessante is. Toevalligerwijs kwam ik ten dienste van dit bureau. Hier heb ik beleidsondersteunend werk verricht, waar enig vooronderzoek voor noodzakelijk was. Praktisch betekent dit het doorzoeken van dossiers en praten met medewerkers van verschillende afdeling, om aan de benodigde informatie te komen. Een voorbeeld. Om steun te verwerven voor de Nederlandse kandidaat voor de

Veiligheidsraad, vinden onder meer demarches plaats. Maar dat doen ambassadeurs en zeker niet lullige stagiair(e)s. Wat ik wel deed was het maken van factsheets, waar in flatterende termen de relatie van een regio met Nederland wordt beschreven. Deze kunnen dan in New York uitgedeeld worden aan de afgevaardigden waarvan wordt gehoopt op steun te kunnen rekenen.

Ander voorbeeld. De Wereld gezondheidsorganisatie (WHO) is wellicht de meest gedecentraliseerde VN-organisatie. Sommige landen menen dat de zes regio afdelingen te autonoom functioneren. Hieromtrent wordt *input* van de lidstaten gevraagd. Hierover heb ik, in samenspraak met een collega, een paper geschreven. Dit is later in Genève ter tafel gebracht. Het effect was marginaal, een reeds begonnen discussie is weer aangezwengeld. Andermaal wordt duidelijk hoe langzaam het VN systeem werkt. De stagiair krijgt wel enig inzicht in het functioneren van een organisatie. En zonder mijn aanwezigheid was geen tijd geweest voor dit soort werk.

Tijdens mijn stage van drie maanden ben ik tevens in de gelegenheid gesteld, aan mijn scriptie te werken. Wat mij naar het begin terugbrengt: Hoe deze stage geregeld? Belangrijke tip, maar altijd moeilijk: Zorg dat een terrein van interesse is afbakend. Begin met het organigram te bekijken van relevante organisaties. Vervolgens dient een brief geschreven te worden aan de afdeling die competent is op het betreffende gebied. Omdat mijn

Foto: Korps Landelijke Politiediensten

scriptie over VN vredesoperaties gaat, lag het voor de hand DVN/PZ te benaderen. Telefoneren kan ook handig zijn, om te weten te komen of stagiair(e)s welkom zijn, voor welke duur, en of het een werk- of onderzoeksstage betreft.

Rest mij nog te zeggen dat het een zeer leerzame tijd was. Een ieder die mogelijk ambities heeft op het gebied van internationale betrekkingen/ontwikkelingssamenwerking/diplomatie heeft baat bij een

stage bij een organisatie als het Ministerie van Buitenlandse Zaken. En wie dat doet, vindt misschien mij op die weg.

M.A.J. Lens van Rijn.

Student Bestuurskunde in Leiden

advertentie

Talent BP lanceert uniek detachingsconcept

Academisch Bestuurskundig talent gecoached door een mentor

Talent BP is een stichting opgericht om talentvolle afgestudeerde bestuurskundigen in te zetten op projectbasis. De initiatiefnemers bemerkten namelijk dat veel afgestudeerde bestuurskundigen vaak een relatief lange periode bezig waren met het zoeken naar een geschikte baan. Reden hiervoor is ondermeer het gebrek aan werkervaring van de recent afgestudeerde bestuurskundigen. Talent BP wil met haar concept beide ontwikkelingen combineren.

Het concept van Talent BP kent voor de afgestudeerde bestuurskundige een groot aantal voordelen. Recent afgestudeerde bestuurskundigen worden gedetacheerd op projectbasis bij verschillende werkterreinen op het gebied van bedrijfsleven, overheid, provincies, gemeenten, verenigingen en stichtingen. Op deze manier kan veel ervaring worden opgedaan op verschillende terreinen. De ervaring die hiermee wordt opgebouwd vergroot in de toekomst de kans op een vast contract. De opdrachtgever krijgt de beschikking over gemotiveerde, talentvolle bestuurskundigen die beschikken over grote hoeveelheden "verse" kennis. De bestuurskundige kan een frisse kijk geven op de inhurende organisatie. Om het tekort aan ervaring van de gedetacheerde bestuurskundige op te vangen wordt aan elke bestuurskundige een mentor gekoppeld. De mentor zal de gedetacheerde zo voorzien van advies die gebruikt kan worden tijdens de detachingsopdracht.

Voor het detacheren van de projectmedewerkers wordt samengewerkt met uitzendorganisatie Luba, gevestigd te Leiden. Luba verzorgt de administratieve afhandeling van projecten. Daarnaast maakt Talent BP gebruik van de kennis en ruime ervaring van Luba in detachering.

Heeft u als recent afgestudeerde bestuurskundige interesse in de diensten van de Stichting Talent BP, dan kunt u contact opnemen met de bureaucoördinator, drs. Stefan Lindaart.

Het adres is: Stichting Talent BP, Korte Lijnbaan 26b, 3012 ED Rotterdam

tel. 010-4148668, fax. 010-4148388

Europese Beweging Nederland

C. Behr en B. Swinkels

Er zijn vele veranderingen op komst voor de burgers binnen de Europese Unie. In het voorjaar van 1998 zullen de lidstaten gaan bepalen wie zich gekwalificeerd heeft voor deelname aan de Europese Monetaire Unie. Voor de burgers van deze landen betekent dit wellicht een omschakeling van hun eigen valuta naar de Euro, de nieuwe Europese munt. Overheden zijn dan ook al bezig de burger over de gevolgen hiervan voor te lichten. Behalve de overheden zelf zijn er echter ook andere organisaties op dit gebied werkzaam. Een van deze organisaties is de Europese Beweging Nederland.

Wat is de Europese Beweging Nederland? Deze organisatie komt voort uit het verzet van de Tweede Wereldoorlog en werd in 1948 opgericht. De gedachte achter de Europese Beweging Nederland (EBN) was dat door samenwerking op Europees niveau een grootschalig conflict als de Tweede Wereldoorlog voorkomen zou kunnen worden. De EBN is een idealistische beweging met voor ogen een verenigd Europa. Met de steeds verder voortschrijdende Europese integratie profileert de EBN zich als platformorganisatie die door middel van het geven van voorlichting de burger meer wil betrekken bij Europa. Hiernaast functioneert de EBN ook als overkoepelend overlegorgaan voor de verschillende aangesloten organisaties. Door het verzorgen van lezingen, congressen en het uitgeven van de tijdschriften 'Europa in beweging' en 'Europa Periodiek' aan haar doelstelling "Europa bij de burger en de burger bij Europa" te voldoen. Tevens verzorgt de EBN in samenwerking met het instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael de vier Europa-nummers van de Internationale Spectator. De EBN richt zich met speciale projecten ook specifiek op de jeugd. De verspreiding van speciale informatiepakketten op scholen moet ervoor zorgen

dat ook de komende generaties op de hoogte zijn van wat er om hen heen plaatsvindt. Roel Linn, medewerker van de EBN noemt de huidige voorlichting van de overheid niet afdoende. De financiële verschillen die de burger met de invoering van de Euro te wachten staan zijn niet voor iedereen duidelijk. Om dit gat op te vullen te vullen brengt de EBN een speciale floppy-disks uit met informatie hierover.

Hoe staat de EBN tegenover de komende monetaire unie?

Volgens Roel Linn is de start van de EMU een essentiële stap naar een werkelijk verenigd Europa. De huidige ontwikkelingen in Duitsland (conflict tussen minister financiën en president Bundesbank over opwaarderen goud- en deviezenvoorraad om aan EMU-criteria te kunnen voldoen) en de nieuwe socialistische regeringen in Frankrijk en Groot-Brittannië hebben de discussie over de EMU verder verhevigd. In de ogen van Linn is dit alleen maar een frisse nieuwe input in de discussie en positief voor het politieke draagvlak. De as Berlijn- Parijs zal met de komst van Labour in de Britse regering en de nieuwe rol die zij wil spelen binnen Europa in belang afnemen.

Hij denkt dat een kerngroep van landen

met de EMU zal starten. Deze zal een voorbeeldfunctie hebben voor de nog niet deelnemende landen.

Als zij hun zaken op orde hebben kunnen alsnog deelnemen. "Je moet natuurlijk goed blijven kijken naar hoe het financieel-monetair gaat in Europa. Fouten elders merk je ook hier." Sommigen hanteren dit soort argumenten om een standpunt in te nemen tegen de EMU. Linn zegt dat je moet kiezen tussen veiligheid en vooruitgang, en aan vooruitgang kleven soms risico's.

Hoe kan de toekomst er uit gaan zien?

Linn: "je kunt niet in de toekomst kijken, he? Tja, waar moeten we nu voor gaan? Met het wegvallen van het socialisme, de Muur en de Koude Oorlog moeten we naar

iets anders uitkijken. Nee, er komt geen Verenigde Staten van Europa. We zullen wel evolueren naar een supranationaal model. Voorjaar 1998? Het zal kantje boord zijn. Er hangt veel af van Duitsland. Je weet hoe gespannen de situatie is. Er zal wel iets bijgesteld moeten worden.

Voor meer informatie kan je bellen met de EBN in Den Haag, tel.: 070-3541144 of je kijkt op internet: [HTTP://WWW.EUROPESE-BEWEGING.NL](http://WWW.EUROPESE-BEWEGING.NL)

C. Behr

B. Swinkels

Studenten Bestuurskunde in Leiden.

EURO-NEE

J.P. Venema

De grote EURO-NEE campagne is een initiatief van de Socialistische Partij. Zij probeert onderdak te bieden aan iedereen die tegen de eenwording in de huidige vorm is. Iedereen kan bij de SP in Rotterdam het informatiepakket EURO-NEE opvragen. Dat bestaat uit een krantje, een vel met stickers (NEE) en een grote poster (leuke poster). In het krantje worden een aantal redenen gegeven waarom men tegen de EURO moet zijn zoals die nu dreigt te worden ingevoerd.

We zijn de WAO, de Ziektewet goeddeels kwijt, net zoals de tandartszorg, het kunstgebit en de fysiotherapie.

In dit argument zit een kern van waarheid, ook Nederland heeft moeite om zijn huishoudboekje recht te trekken, dat wordt moeilijker gemaakt door de strenge regels zoals die zijn opgesteld voor de invoering van de EURO.

Nationale maatregelen om mens en milieu te beschermen worden vertraagd dankzij Brussel, die economische concurrentie belangrijker vindt.

Op zich niet onjuist, maar Europa kan zich niet meer opsluiten in een *splendid isolation*. Gezien de huidige integratie van de wereldmarkt, zeker voor Nederland, is het een illusie te veronderstellen dat wij eenzijdig dat soort maatregelen kunnen nemen, zonder sancties door andere landen. Dat Brussel het grote probleem is op dit terrein, is niet helemaal juist. Op de G7 danwel Top 8 bleek dat de Europese Unie wel degelijk strengere milieumaatregelen wenste, maar dat de Verenigde Staten dwars gingen liggen.

Busbedrijven worden verkocht, omdat Brussel alles via de markt wil regelen.

Dat de Europese Unie meer via de markt wil regelen is op zich juist. Of dat zo fout is, is natuurlijk wel de vraag? (zie het mei/juni nummer van de Harvard Business

Review) Enig argument om het hier wel of juist niet mee eens te zijn wordt door het EURO-NEE comité niet gegeven.

Afvalverzameling wordt steeds meer overgedragen aan het bedrijfsleven omdat aan alles verdiend moet kunnen worden door ondernemers.

Heel rare constructie, afvalvermaeling is één van de voorbeelden waarbij het inzetten van de particuliere sector betekent dat het minder geld kost. Geld dat dan voor andere doeleinden gebruikt kan worden.

Er wordt grensoverschrijdend gesjacherd met gevaarlijk afval.

Export van afval vindt inderdaad plaats, ook illegaal. In principe moet export mogelijk zijn naar landen die er verantwoord mee omgaan.

Lonen worden hardhandig laaggehouden.

Hardhandig is misschien te sterk, maar dat de regering grote druk uitoefent op werkgevers en werknemers om de lonen te matigen is juist. Het is de vraag of dat een goede manier is om economische groei te bevorderen.

Landere arbeidstijden mogelijk dankzij Europese afspraken, minimumleeftijd voor kinderarbeid is verlaagd tot dertien jaar (niet industrieel)

Ook Nederland is hiermee akkoord gegaan. Dus het zijn wel Europese afspraken, maar Nederland heeft daarin mee kunnen stem-

men. En dat er harder gewerkt wordt, in bijvoorbeeld Engeland en Amerika is dat heel gewoon.

Minimumloon wordt lek geschoten

De werkgevers zijn blijkbaar niet bereid om mensen voor dat bedrag in dienst te nemen. Een optie is om net als in Amerika het loon aan te vullen tot voldoende niveau, maar de werkgever de markt-prijs te laten betalen. Hoe het loon tot stand komt, dat uiteindelijk in de portemonnaie belandt, interesseert de eigenaar natuurlijk niet veel.

Nederlandse overheid trekt de handen van onderwijs, media en cultuur vanwege Europa.

Is natuurlijk onjuist, Nederland heeft net een steunfonds in het leven geroepen voor de eigen filmindustrie. De omroepen worden de

laatste tijd wel hard aangepakt, maar dit is niet zo erg. De onderlinge verschillen zijn toch klein geworden.

Dit korte overzicht van EURO-NEE argumenten laat wel zien dat de EMU en EURO geen onverdeeld positief effect zullen hebben. Probleem is echter dat de argumentatie vaak mager is, een beroep op "markt-werking" of "Brussel" moet voldoende zijn, om ons te overtuigen van hun gelijk. Dat terwijl er goede argumenten zijn om bijvoorbeeld tegen marktwerking in bepaalde sectoren te zijn, die geven ze echter niet.

J.P. Venema

Student Bestuurskunde in Leiden.

Een studie, een stage, een baan!

M. Niehof

Vorig jaar oktober was de bekroning van, laat ik zeggen, niet de zes zwaarste jaren uit mijn leven. Zonder blikken of blozen kan ik zeggen, dat Bestuurskunde een studie is waar je veel dingen naast kunt doen. Hieronder zal ik terugblikken op de afgelopen zes mooie en leerzame studiejaren. Bovendien zal ik mijn eerste baan als afgestudeerd bestuurskundige beschrijven. Sinds mei vorig jaar ben ik namelijk werkzaam als persoonlijk medewerker van VVD-Tweede-Kamerlid Henk Kamp.

Aan het begin van het derde studiejaar werd ik tot mijn grote verrassing gevraagd als student-assistent. "Op de vakgroep hanteren wij andere criteria dan alleen hoge cijfers, Margriet," was het antwoord op mijn vraag: "Waarom ik?" Ruim drie jaar heb ik op de vakgroep 'rondgelopen'. De meest uiteenlopende opdrachten heb ik gedaan: van het samenstellen en corrigeren van een boek tot het organiseren van de voorlichtingsdag 1996. Later zou blijken dat voor mij de meest relevante klus in relatie zou staan met mijn toekomstige scriptie-onderwerp: de gemeentelijke herindeling in de provincie Drenthe. De Leidse docenten Roborgh en Van der Meer hadden namelijk een student-assistent nodig voor hun opdracht om de gemeente Coevorden te adviseren in het Drentse herindelingsproces. In dit kader heb ik bijvoorbeeld twee dagen in Drenthe doorgebracht om gesprekken met gemeentelijke bestuurders bij te wonen, locaties te bezichtigen, etc: een leerzame ervaring die later voor het schrijven van mijn scriptie van pas zou komen!

Halverwege mijn studie besloot ik een semester naar het buitenland te gaan. De keuze viel op Amerika. Aan Indiana University volgde ik enkele vakken, werd hockeycoach van IU Ladies Field Hockey-team, deed zoveel 'sightseeing' als possi-

ble' en kwam met enorme bagage (ook aan ervaring) en motivatie terug om te beginnen aan de laatste fase van mijn studie. Als veld koos ik Binnenlands Bestuur en als facet Recht, Organisatie en Beleid. Beide in één semester, opdat ik het laatste jaar 'rustig' de tijd zou hebben voor mijn stage en scriptie. Het liep allemaal anders dan gepland. Mijn stage liep ik bij VVD-Tweede-Kamerlid Henk Kamp en zijn persoonlijk medewerker. Door veel te luisteren, maar vooral te 'doen' leerde ik het werkende bestaan kennen. Dossiers voorbereiden, mee met werkbezoeken, afspraken maken, informatie vergaren, kortom: zorgen dat het kamerlid optimaal kan functioneren. En dat alles in een hectische maar prachtige werkomgeving. Na een paar maanden besloot ik mijn stage te verlengen, aangezien ik mijn scriptieonderwerp nog niet definitief had bepaald. Maar dit veranderde snel. Het toeval wilde dat Henk Kamp als woordvoerder voor de VVD-fractie zou optreden inzake het Wetsvoorstel gemeentelijke herindeling Drenthe. De keuze voor mijn scriptieonderwerp werd toen snel gemaakt. De gemeente Coevorden in het herindelingsproces werd onderwerp van bestudering. Roborgh en Van der Meer werden mijn scriptiebegeleiders en de Tweede Kamer bleek dé plek bij uitstek om informatie te

vergaren. Na enkele maanden besloot ik te stoppen met mijn stage om mij volledig te richten op mijn scriptie. Maar na een aantal weken ging op vrijdag de telefoon: Henk Kamp aan de lijn. Zijn medewerker had een andere baan gekregen. Of ik gelijk op maandag wilde beginnen als zijn persoonlijk medewerker. Plotsklaps was ik dus student af! Alle verantwoordelijkheden lagen nu bij mij. En in plaats van zelf stagiaire te zijn, liep er een stagiaire met mij mee. Een vreemde gewaarwording. Het werkende bestaan moest ik nu combineren met het schrijven van mijn scriptie. De twee maanden zomerreces heb ik dag en nacht doorgebracht in de Tweede Kamer om mijn scriptie te schrijven. Eind augustus 1996 viel een last van mijn schouders af: het kind was gebaard (althans zo voelde het).

Inmiddels ben ik ruim een jaar aan het werk. Mijn studie Bestuurskunde vormt een goede basis voor mijn werk als persoonlijk medewerker, maar bijvoorbeeld ook voor mijn kandidaatstelling voor de VVD-fractie in de Leidse gemeenteraad. De praktijk biedt steeds weer nieuwe inzichten: ik leer nog elke dag! En laat mijn Kamerlid nu net de herindeling Overijssel (veld Binnenlands Bestuur) en de Nationale Ombudsman (facet Recht, Organisatie en Beleid) in zijn portefeuille hebben?!

*Margriet Niehof
Oud-studente Bestuurskunde in Leiden.*

INDIA: DE UITDAGING

S. Ravestijn

Zoals wellicht bekend, bestaat er al sinds enige tijd een stichting van studenten Bestuurskunde uit zowel Leiden als Rotterdam, die elk jaar een interessant land ergens in de wereld uitkiest om daar contractonderzoeken uit te voeren. Deze stichting noemt zichzelf *Stichting International Contract Research*.

Voor het derde achtereenvolgende jaar is deze stichting momenteel opnieuw van start gegaan. Met een groep van (tot nu toe) vijftien studenten en enkele docenten wordt het komende jaar getracht India te herontdekken. Met veel inzet en motivatie zijn we al enige tijd hard bezig. Veel bedrijven en overheidsinstellingen in Nederland zijn al benaderd en een aantal veelbelovende, positieve reacties zijn het gevolg geweest, maar het blijft spannend. Ook spannen de leden van deze stichting zich in voor het schrijven van een boek, dat wil zeggen een algemeen landenonderzoek, waarin zowel de culturele en geschiedkundige als de economische, politieke en juridisch-bestuurlijke aspecten van het land, in dit geval India, uiteen worden gezet. Uiteindelijk is het de bedoeling dat het boek en de resultaten van de onderzoeken, in de vorm van rapporten, worden gepresenteerd tijdens een congres, dat gehouden zal worden in het voorjaar van 1998.

Misschien vragen sommigen zich af waarom India is gekozen als land voor onderzoek. Deze keuze is deels gefundeerd op interesses en intuïtie en deels op recente ontwikkelingen in het land zelf. Dit laatste behelst het feit dat de Indiase regering sinds kort veel van haar markten openstelt voor buitenlandse investeerders. De economie in India wordt geliberaliseerd en is sterk in opkomst; oftewel veel kansen en mogelijkheden voor geïnteresseerde, ondernemende Nederlanders! Maar

wat ons in India ook zeer aantrok, was haar **magie**. Wat hiermee bedoeld wordt, zal in het onderstaande worden toegelicht.

India is een land van tegenstellingen. Er is arm en rijk; het is indrukwekkend en afschrikwekkend tegelijk; het kent uiteenlopende religieuze stromingen; er is tropisch regenwoud en woestijn en er worden talloze talen en dialecten gesproken. Uit de literatuur die wij de afgelopen weken tot ons hebben genomen en uit de gesprekken die we met verscheidene mensen hebben gevoerd omtrent India, is duidelijk geworden dat generalisaties over India onmogelijk zijn. In de paar weken die wij zullen doorbrengen in India, zal maar een zeer klein gedeelte van de talloze eigenschappen en bijzonderheden van India onze blik vangen. Het land is immens in al zijn facetten. Desalniettemin is het misschien juist daarom zo'n aantrekkelijk land. Het is de oorsprong van het Hindoeïsme en het Buddhisme en het kent een zeer rijke culturele geschiedenis. Al sinds ongeveer 3000 voor Christus is het gigantische schiereiland bewoond en bebouwd door verscheidene volkeren met een hoogontwikkelde beschaving. De oorspronkelijke bevolking (de Indus-beschaving) heeft mooie architectuur achtergelaten en heeft de basis geleverd voor het huidige Hindoeïsme. Zelfs enkele vandaag de dag nog steeds gebruikte woorden zijn afkomstig van deze zogenaamde Draviden. Vanaf het einde van deze beschaving (ongeveer 1500 v.Chr.) tot 1947 is India

voortdurend blootgesteld aan invallen van buitenlandse volkeren. Via de grens in het noord-westen kwamen ze binnenvallen: de Grieks-Romeinse beschaving, de turken met de Islam, de engelsen en ga zo maar door. Deze vreemdelingen brachten hun eigen cultuur en religies met zich mee, die allemaal de cultuur van India hebben beïnvloed. In de loop der eeuwen heeft India zich ontwikkeld tot 'mengpot' van zeer verschillende godsdienstige zienswijzen en leefwijzen, die min of meer in harmonie naast elkaar konden en kunnen bestaan (als men tenminste de ruzie tussen Hindoes en Moslims omtrent de kwestie Kashmir, het India-Pakistan dilemma, achterwege laat). Deze harmonie is voornamelijk gebaseerd op het Kasten-systeem dat al minstens 3000 jaren inherent is aan de Indiase samenleving. Dit Kasten-systeem deelt de Indiase bevolking in grofweg vijf, hiërarchisch gescheiden, groepen in. De hoogste, eerste kaste is die van de Brahmannen of priesters, hieronder staan de krijgslieden en militairen, vervolgens de handelaren en ondernemers. De vierde klasse wordt gevormd door de boeren en de arbeiders. Geheel onderaan de samenleving staan de Paria's of 'onaanraakbaren'. Sociaal gezien hebben zij geen waarde.

De gedachte die deze sociale stratificatie rechtvaardigt, is de Karma-gedachte. Deze doctrine is afkomstig uit het Hinduïsme en houdt in dat (de resultaten van) acties en gedragingen tijdens een leven op aarde bepalend zijn voor het leven waar je, na reïncarnatie, in terecht komt. Als je goed leeft, dat wil zeggen volgens de voorschriften uit de Hindoestaanse geschriften, zul je daarvoor beloond worden in een volgend leven, oftewel je zult dan in een hogere sociale kaste terechtkomen. Paria's danken hun benarde situatie dus aan hun eigen, slechte gedragingen in een vorig leven. Officieel is dit Kasten-systeem afgeschaft, maar het is zo algemeen geaccepteerd in de Indiase samenleving en zo ingeburgerd dat van een werkelijke afschaffing geen sprake is.

Daarentegen zijn er in India ook religieuze stromingen die de sociale stratificatie niet

accepteren, zoals het Buddhisme. Deze levensovertuiging is weliswaar ontstaan in India, maar toch wordt zij tegenwoordig maar door een klein gedeelte van de Indiase bevolking (1%) belijdt. De meeste mensen zijn Hindoeësten of Moslim. Er wonen momenteel ongeveer 950 miljoen mensen in India en de populatie blijft snel groeien. Men verwacht dat over een aantal jaren India het dichtstbevolkte land van de aarde zal zijn. Nu de economie daar groeit en wordt geliberaliseerd, betekent dit tevens dat India een sterk opkomende en groeiende middenklasse heeft. Deze middenklasse is met name internationaal interessant, omdat zij de consumentenmarkt vormt. Hoewel het overgrote deel van de Indiase bevolking nog steeds ver onder de armoedegrens leeft, is de omvang van deze consumentenmarkt toch aanzienlijk, namelijk ongeveer 150 miljoen mensen. En let op: dit aantal groeit gestaag!

Het mag duidelijk zijn dat India een interessant land is, zowel op cultureel gebied (de vele godsdiensten, de architectonische bouwwerken, de leefwijzen van de mensen) als op economisch gebied (een opkomende, zich openende markt met goede toekomstverwachtingen). Het I.C.R. hoopt in november 1997 een bezoek te kunnen brengen aan dit land om de onderzoeksopdrachten van verschillende bedrijven en instellingen met succes uit te voeren. Voor zover mij bekend, is elke I.C.R.-student-'97 tot nu toe van plan om na vier weken hard gewerkt te hebben nog ongeveer twee weken rond te trekken ergens in het onmetelijke landschap van India. De Himalaya klinkt aantrekkelijk: een woest en enorm gebergte ten noord-oosten van India, waar de priesters zich terugtrekken om in een stadium van volledige geestelijke vrijheid te geraken: het ultieme streven van het Hinduïsme. Ook het zuiden lijkt alles behalve saai. Dit gedeelte van India is het minst aangetast door, de meestal vanuit het noord-westen binnenvallende, vreemde volkeren. Hiermee is het het meest zuivere gedeelte van India.

Maar volgens de meeste reisgidsen maakt het niet uit waar je precies heengaat: het

blijft even uniek, indrukwekkend en verrassend. Een totaalbeeld van India zal men nooit krijgen.

Kortom, het I.C.R. heeft er zin in. We willen een mooi boek produceren en interessante, spannende en nuttige onderzoeksopdrachten tot een perfect einde brengen. Duim voor ons en wens ons succes. We houden jullie in ieder geval op de hoogte van onze vorderingen!

Sabine Ravestijn (functie: onderzoeker), namens het I.C.R.-'97

Gebruikte literatuur.

* *Culture Shock! India, a guide to customs and etiquette*, Gitanjali Kolanad, Times Books International, Kuala Lumpur, Singapore, 1994.

* *National Geographic*, mei 1997.

* *Religion and Society*, G. Stanley Jaya Kumar, MD Publications, New Delhi, 1996.

Hongkong, van een Britse kroonkolonie naar een Chinese SAR.

C. Postma

Op 1 juli 1997 is na 156 jaar de Britse kroonkolonie Hongkong overgegaan in Chinese handen, waarmee het door middel van een zogeheten "**Speciale Administratieve Regio**" de 21e eeuw ingaat. Eén land, twee systemen was het adagium dat Deng Xiaoping de Britten in 1984 voorhield toen de overdrachtsverklaring getekend werd.

In 1841 bezette de Britse kapitein Charles Elliot het eiland Hongkong en vestigde er een vrijhaven. Een jaar later eindigde een oorlog tussen China en Groot Brittannië waarna in een door de Britten opgelegd verdrag bepaald dat het eiland Hongkong "in alle eeuwigheid" Brits wordt. In 1860 gaf China na een nieuwe oorlog het schiereiland Kowloon aan de Britten en in 1898 verpachtte China de New Territories aan Groot Brittannië voor een termijn van 99 jaar. De Chinezen beschouwden deze "gedwongen" overdracht en pacht als een grote vernedering.

In een artikel van NRC-Handelsblad van 28 juni stelt een Chinees medewerker van een instituut voor moderne geschiedenis, dat Groot Brittannië na de Tweede Wereld Oorlog een voorstel aan Nieuw China deed, Hongkong op te nemen. Daar echter wilde de toenmalige Chinese minister van buitenlandse zaken, Zhou Enlai niets van weten. Hongkong was immers door de Britse aanwezigheid China's enige venster naar de westerse wereld en een belangrijke overslagplaats van goederen uit China en het westen. Zhou wilde dat behouden; overname zou rampzalig geweest zijn voor Hongkong en China.

Het vreemde aan dit relaas is, dat met het hier genoemde Nieuw China het communistische China van Mao Zedong bedoeld

wordt. Niet de nationalistische regering van Tjiang Kai-sjek. Deze is in 1949 na een verloren burgeroorlog tegen de communisten naar Taiwan gevlucht. De Britten zouden volgens dit relaas in een tijd waarin ook de Korea Oorlog speelde, een voorstel hebben gedaan om de soevereiniteit van Hongkong over te dragen aan communistische machthebbers. Of het voorstel daadwerkelijk gedaan is, is gezien de tijd van de Koude Oorlog op zijn minst twijfelachtig.

Het staat echter buiten kijf dat China gebaat is geweest bij de aanwezigheid van de Britten in Hongkong. Via Hongkong stroomden de broodnodige westerse valuta het land binnen. Begin jaren tachtig hoopten de Britten de pacht nog te kunnen verlengen; bij aanvang van de onderhandelingen werd al snel duidelijk dat dat voor de Chinezen onaanvaardbaar was.

Hongkong werd door de Britten bestuurd in een stelsel waarin waarden van een vrije maatschappij en een rechtsstaat heersten. Na de bloedige onderdrukking in 1989 van de democratiseringsbeweging op het Plein van de Hemelse Vrede in Peking, ontstond in Hongkong druk op de Britse regering om de kroonkolonie meer democratisch te maken.

Hongkong is maar kort een democratische rechtsstaat geweest. In 1991 waren er

gedeeltelijk rechtstreekse verkiezingen voor de wetgevende raad, de zogeheten Legco. In 1992 kondigde de gouverneur van Hongkong C. Patten, zijn plannen aan om de Legco uit een groter aantal rechtstreeks verkozenen te laten bestaan. Na de verkiezingen van 1995 waarin de democraten onder leiding van M. Lee als winnaar naar voren kwamen, verklaarde China meteen na 1 juli 1997 de Legco te zullen ontbinden.

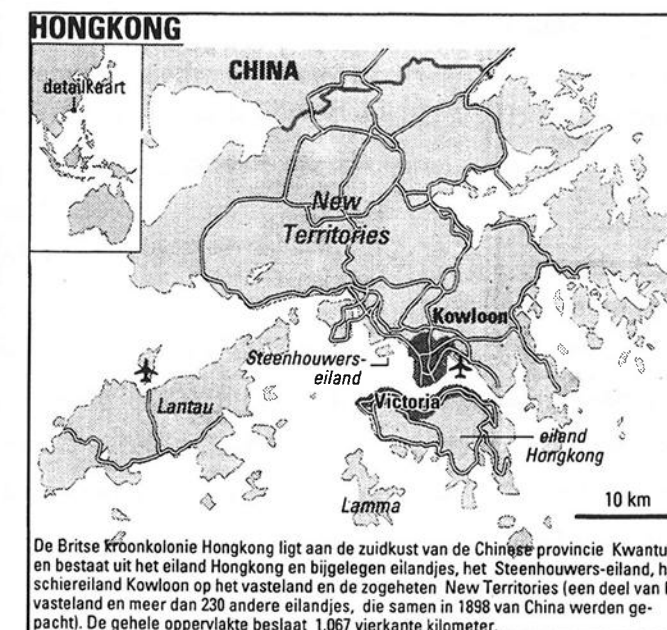
China heeft inmiddels Tung Chee-hwa benoemd als Chief-executive van de Speciale Administratieve Regio (SAR). Hij is hoofd van de Uitvoerende Raad en SAR-regering. Drieëndertig leden van oude Legco zijn inmiddels door China voor de nieuwe Voorlopige Wetgevende Raad van de SAR benoemd. De overige zevenentwintig leden van de Legco waren uit principiële overwegingen niet beschikbaar voor het nieuwe instituut of werden door China niet betrouwbaar bevonden.

De garanties voor het nieuwe Hongkong zijn eerst neergelegd in de in 1984 afgelegde gezamenlijke verklaring tussen Groot Brittannië en China. China stemde toentertijd zelfs in om deze verklaring bij de Verenigde Naties in te dienen zodat het als een internationaal verdrag beschouwd kon worden. De garanties werden verder uitgewerkt in de grondwet (China's mini-grondwet voor Hongkong na de overdracht) waarin ze vele malen herhaald zijn. De Hongkong SAR zal niet geregeerd worden door Peking. "De mensen van Hongkong regeren de stad zelf" is het officiële slogan. In feite is bepaald dat de SAR een kolonie van China wordt. Echter door de onlusten

op het plein van de Hemelse Vrede in 1989 werd er door vele getwijfeld of China de gemaakte afspraken over Hongkong inderdaad zou nakomen.

China heeft beloofd de komende 50 jaar het huidige politieke en economische klimaat te handhaven. In een artikel in de Amerikaanse Wall Street Journal schrijft oud premier Thatcher dat ze er niet vanuit gaat dat China al de bij het ondertekenen van het verdrag gemaakte beloftes, zal nakomen. Echter de Chinese regering heeft er veel belang bij dat het huidige economische klimaat in Hongkong gehandhaafd blijft. Hongkong is de op zes na grootste

handelsentiteit en is verantwoordelijk voor 60 procent van de investeringen in China. Eén land, twee systemen; de toekomst moet uitmaken wat hiervan terecht komt. Gezien Hongkongs economische macht die China niet graag verloren ziet gaan, hoeven de inwoners van Hongkong zich dus niet al te veel zorgen te maken.

C. Postma
Student Bestuurskunde

Aanbevolen literatuur: W. van Kemenade;
China Hongkong Taiwan BV, 1997,
uitgeverij Balans

Rutgers' column

Spiegelingen

Er zijn van die onderwerpen die zich enkel lenen voor een proefschrift of voor een receptie, bijvoorbeeld de vraag hoe ver de geschiedenis van de bestuurskunde terug gaat? Het benepen antwoord is gewoonlijk de instelling van de bijzondere leerstoel voor (gemeentelijke) bestuurskunde aan de Nederlandse Handels Hogeschool te Rotterdam in 1928, of soms zelfs de publikatie van Van Poelje's *Algemene inleiding tot de bestuurskunde* in 1942. Van Poelje was echter een leerling van de jurist Buys, die op zijn beurt voortbouwde op Thorbecke. Thorbecke doceerde nadrukkelijk over 'bestuur'. Bovendien studeerde en doceerde hij aan de universiteit van Göttingen, het brandpunt van de Duitse Kameralistiek. Dat Thorbecke van deze Duitse voorloper van de bestuurskunde veel over heeft genomen is duidelijk zichtbaar in zijn citaat: *Staatsinrichting en Staatsbestuur*.

Kunnen we nog verder terug? Ja zeker. Van Poelje noemt al de 'Schets der Regeerkunde'. Dit pamflet verscheen anoniem in 1786 en is in 1801 herdrukt met op de omslag als auteur L.P. van der Spiegel (onze laatste Raadspensionaris). Een aardig detail (zo niet raadsel) is dat de 'prinsgezinde' Van der Spiegel stierf in 1800 en dat de uitgave uit 1801 is gefinancierd door de 'patriot' Swildens. Durfde Swildens wellicht niet onder eigen naam te publiceren?

Maar we zijn er nog niet. Uit de vroeg achttiende eeuw zijn er diverse vertalingen van Duitse boeken bekend. De belangrijkste is Christiaan (von) Wollfs' *Reden-kundige Bedenkingen over de Zamen-lewing der Menschen. En vooral over het gemeene Best of Staat-kunde*. Het origineel is uit 1721, de vertaling uit 1744. Het bewijst dat er Nederlandstalig publiek bestond voor de Kameralistische geschriften.

Zijn er nog oudere voorlopers? Met enige voorzichtigheid kunnen we wijzen op middeleeuwse geschriften te opvoeding van de heerser/bestuurder, zoals *Dietsche Dokcrinale*. Het fraaist is wellicht de *Heimelijkheid der heimelijkheden* van circa 1266, geschreven door niemand minder dan Jacob van Maerland. Het is een op rijm gestelde bewerking van een veel ouder geschrift: het *Secretum Secretorum*, een twaalfde eeuwse vertaling van een Arabisch geschrift uit de late tiende of elfde eeuw: de *Sirr-al-Asr*. Deze verwijst weer naar Griekse bronnen (het is zogenaamd een geschrift van Aristoteles ter instructie van Alexander de Grote). Daarmee staat de Nederlandse bestuurskunde in het verlengde van een traditie die ver terug gaat: héél ver! De oudste vorstenspiegel (in spijkerschrift) is de *Instruction of Ptah-Hotet*. Dit wordt wel het oudste boek ter wereld genoemd! Inmiddels zijn we bijna 4700 jaar terug in de tijd: de periode waarin het schrift is uitgevonden. Daarmee is de bestuurskundige traditie letterlijk zo oud als de geschiedenis.

Gelezen in...

The OECD Observer

Juni/Juli 1997

In dit nummer veel aandacht voor regulering, of misschien beter deregulering. Want de OECD is natuurlijk een voorstander van de vrije markt. Onder andere artikelen over regulering op het terrein van het milieu, landbouw, regelgeving. Verder vanzelfsprekend de top-10 van verkochte OECD publicaties en een overzicht van de nieuwe publicaties. Met twee nieuwe uitgaven op de stuurskundig terrein: beloning van managers in de publieke sector en een schets van de *issues and developments in public management*.

Public Administration

Spring 1997

Dit blad is een kwartaaluitgave van hoog niveau. Het probeert elk nummer te vullen met artikelen die zowel voor de praktijk als voor de wetenschap interessant zijn. Artikelen moeten dus een behoorlijke diepgang en bereik hebben willen ze geplaatst worden. Het eerste nummer van dit jaar bespreekt de veranderingen en vernieuwing in het lokale bestuur in Groot-Brittannië.

Public Administration Review

Dit blad is een uitgave van de American Society for Public Administration, die tot doel heeft de wetenschap en praktijk van de bestuurskunde te bevorderen. Achter op elk nummer kun je de *Code of Ethics* lezen. Het blad verschijnt zes keer per jaar en kent een zeer groot bereik.

January/February 1997

Kent een artikelen over opvolging in de publieke sector, privatisering van gemeentendiensten; intradepartementale samenwerking; de theater-metafoor in de bestuurskunde.

March/April 1997

Met aandacht voor de bestuurskunde zelf, hoe om te gaan met cynische burgers, de gevaren bij decentralisatie-processen, over benchmarking voor een beter bestuur.

May/June 1997

Verslagen van het Waldo symposium, verdere aandacht voor leiderschap, ethiek in het openbaar bestuur.

Human Resource Management

Dit is eigenlijk geen echt blad. Het is namelijk een compilatie van *het beste* uit een aantal vooraanstaande vakbladen op gebied van personeelsbeleid, waaronder bijvoorbeeld de Harvard Business Review. Voor de minder begaafde lezers zijn ze zo vriendelijk om alles in het Nederlands te vertalen. HRM verschijnt vier keer per jaar. Door dat ze alle goede artikelen verzamelen, biedt het een snelle methode om van dit terrein op de hoogte te blijven, zonder tientallen bladen te moeten lezen.

Nr 1, 1997

Aandacht voor hoe de ondernemersgeest te bevrijden uit het web van regels en procedures. Ook hoe formuleer je een heldere visie; iedereen is het erover eens dat een heldere visie noodzaak is, toch blinken vele visies uit in algemeenheden. Het derde artikel biedt inzicht in alle mogelijke problemen die zich voor kunnen doen al er een visie geformuleerd moet worden. En verder interne dienstverlening, intellectueel kapitaal en de zgn. *best practices*.

Nr 2, 1997

Dit nummer opent met een stuk over cultuur en hoe de geschikte cultuur kan worden gekozen en geïmplementeerd (nogal ambitieus dus). Een cultuurtypologie wordt uitgewerkt en toegepast op bedrijven. Ook aandacht voor de hernieuwde belangstelling voor control. In dit artikel wordt de aard, de functie en het (her)ontwerp van controlsystemen geschetst. Het onbenut laten van kennis en kunde in een organisatie is een van de grote problemen voor het management. Door menselijk kapitaal onbenut te laten spedeert men slechts en investeert men niet aldus de auteur van dit artikel. En verder managementklassiekers, netwerken voor virtuele structuren en het creëren van een vruchtbare grond voor innovatie.

Organization Studies

Dit is een multi-disciplinair vaktijdschrift dat zich richt op de studie van organisaties, organiseren en onderlinge relaties tussen organisaties en samenlevingen.

Issue 1, 1997

Deze special besteed uitgebreid aandacht aan structuur van organisaties in de breedste zin van het woord. Onder andere over organisatie theorie in het tijdperk van het deconstructivisme; chaos. Verder boekrecensies

Issue 2, 1997

Implementatie van informatie technologie, hoe de universiteiten te besturen en een artikel over superior-subordinate conflicten.

SMO

De stichting maatschappij en onderzoek doet gesponsord door het bedrijfsleven onderzoek naar verandering in de maatschappij. Tevens volgt zij allerlei trends in de samenleving. Veelal tien keer per jaar verschijnt er een uitgave. Dit zijn kleine boekjes met een omvang van een kleine honderd bladzijden, waarin een maatschappelijke ontwikkeling uitgebreid wordt besproken.

Het afgelopen jaar was er aandacht voor: corporate governance in Nederland, Gekoppelde intelligentie (over de opkomst van de WEB-maatschappij), conflicten tussen actiegroepen en ondernemingen (de democratisering van het moreel gezag), maatschappelijk ondernemen (dienen en verdienen), het bedrijfsleven en de drugsproblematiek, de kwestie congestie (technologie ten dienst van mobiliteit in Nederland). Zoals te zien is aan deze kleine selectie, wordt een breed terrein besteken, waar vaak ook voor de bestuurskundige interessante titels tussen zitten. Voor het schrijven worden meestal experts op het desbetreffende onderwerp gevraagd, de kwaliteit van de uitgaven is meestal wel voldoende hoog. Verwacht echter geen uitgebreid notenapparaat. Studenten krijgen korting.

Openbaar Bestuur

Dit tijdschrift is gericht op bestuurders, managers en beleidsambtenaren in alle

overheidslagen en verschijnt elf keer per jaar.

April 1997

Uiteraard kon het blad Openbaar Bestuur niet achter blijven en dus ook hierin aandacht voor de digitale revolutie. Dit artikel is specifiek gericht op het lokale bestuur en de gevolgen voor gemeenten, waar dienstverlening aan de burger door middel van informatievoorziening voorop staat. Verder in de serie risicobeheer een aantal praktijkgevallen op het terrein van projectmatig en provesmatige risicoafweging bij overheid en bedrijfsleven. En verder overheidsaansprakelijkheid, beschikkingenfabrieken en bezwaarschriftprocedure en belanghebbenden anno 1999.

Mei 1997

Dit nummer staat in het teken van geld. Een artikel over derivaten en de vele haken en ogen hieraan voor het gebruik door het openbaar bestuur (Orange County is een mooi voorbeeld waar het helemaal mis ging), hoe vrijstelling van preventief toezicht verbetering kan betekenen en een artikel over het feit dat de overheid de burger moet bieden waarvoor hij betaalt. En verder de leefbaarheidsproblematiek in vroegnaoorlogse wijken en de risico-paragraaf in de praktijk.

Juni/Juli 1997

Eindelijk de EMU in Openbaar Bestuur! In navolging van alles en iedereen besteed ook Openbaar Bestuur aandacht aan de twijfels rondom de EMU. Ook een artikel van het Crisis Onderzoeks Team naar de toezeggingen gedaan door de overheid tijdens en na een ramp en de eventuele gevolgen als zij haar beloften niet (goed) nakomt. En de inzet van sociale instrumenten in het milieubeleid. Een onderzoek naar welke beleidsinstrumenten bijdragen aan een duurzame ontwikkeling. En verder de kloof tussen de dienstverlenende overheid en haar klanten, de kwaliteit van wetgeving en een kijkje in de keuken van de bezwarencommissie.

*Men moet het denken bijbrengen,
niet wat al gedacht is.*

C. Gurlitt

Studie- boeken?

Je vindt ze bij:

Kooyker Ginsberg

Breestraat 93
2311 CK Leiden
(071) 516 05 00

Breestraat 127
2311 CM Leiden
(071) 512 46 42

★) De grootste boekhandel van Leiden...